

ЗАДАЧИ

по дисциплината „Водни турбини“

Задачи

Задача 1.

Водна турбина тип Францис при дебит $Q = 1\,019\text{ l/s}$ и напор $H = 100\text{ m}$ дава мощност на вала на $P = 900\text{ kW}$. Да се определи стойността на к.п.д. на турбината за този режим на работа. $\{\eta = 90\%\}$

Задача 2.

Да се определи стойността на дебита на водна турбина с мощност $5\,000\text{ kW}$, напор 100 m и к.п.д. 90% . $\{Q = 5.665\text{ m}^3/\text{s}\}$

Задача 3.

Да се определи стойността на напора на водна турбина с мощност $5\,000\text{ kW}$, дебит $1\,000\text{ l/s}$ и к.п.д. 90% . $\{H = 566.5\text{ m}\}$

Задача 4.

Да се определи стойността на к.п.д. на водна турбина с мощност $5\,000\text{ kW}$, напор 100 m и дебит $5\,600\text{ l/s}$. $\{\eta = 0.91\}$

Задача 5.

Дебитът на една водна турбина е $Q = 8\,000\text{ l/s}$, а напорът – $H = 50\text{ m}$. Да се определи активната мощност на директно свързания с нея генератор, ако се знае, че к.п.д. на турбината за разглеждания режим е 90% , докато к.п.д. на генератора е 95% . $\{P = 3.353\text{ MW}\}$

Задача 6.

Геодезичният напор на една ВЕЦ е 300 m . Хидравличните загуби в напорния тръбопровод са 5 m . Да се определи мощността на инсталираната турбина, ако нейният к.п.д. е 92% , а дебитът е $5\,000\text{ l/s}$. $\{P = 13.308\text{ MW}\}$

Задача 7.

Водна турбина работи с напор $H = 50\text{ m}$ и дебит $Q = 2\,000\text{ l/s}$ при к.п.д. $\eta_T = 92\%$. Да се определи к.п.д. на генератора, ако е известна неговата мощност: $P_G = 857\,394\text{ W}$. $\{\eta_G = 95\%\}$

Задача 8.

На шините на генератор е измерена активна мощност $P_G = 100\text{ MW}$ при к.п.д. на същия $\eta_G = 98\%$. Да се определи напора на турбината, ако са известни стойностите на дебита $Q = 100\text{ m}^3/\text{s}$ и к.п.д. на турбината $\eta_T = 92\%$. $\{H = 113.1\text{ m}\}$

Задача 9.

Водна турбина тип Францис при напор $H = 100\text{ m}$ и стойност на к.п.д. 90% дава мощност на вала $P = 1\text{ MW}$. Да се определи дебита на турбината за този режим на работа. $\{Q = 1.133\text{ m}^3/\text{s}\}$

Задача 10.

При напор на водната турбина $H = 800$ m, на шините на свързания с нея генератор е измерена активна мощност $P_G = 10$ MW. Да се определи дебита на турбината, ако са известни к.п.д. на турбината и генератора съответно $\eta_T = 91\%$ и $\eta_G = 98\%$.
{ $Q = 1.429$ m³/s}

Задача 11.

Да се определи напора на турбина, през която протича дебит $Q = 12\,000$ l/s, като в този режим к.п.д. на турбината е $\eta_T = 90\%$, ако на шините на генератора е измерена мощност $P_G = 13$ MW а к.п.д. на генератора е $\eta_G = 0.98$. { $H = 125.25$ m}

Задача 12.

На шините на хидрогенератор е измерена активна мощност 100 MW. Генераторът е свързан с Францисова турбина, която работи с дебит 52 m³/s и напор 211 m при стойност на к.п.д. 95%. Да се определи к.п.д. на генератора. { $\eta_G = 0.978$ }

Задача 13.

Стойността на приведения еднометров дебит на една водна турбина е 250 l/s. Турбината е с основен диаметър 2 m и работи в този режим с дебит 10 m³/s. Да се определи ефективната мощност на турбината, ако е известна стойността на к.п.д. (90%). { $P = 8\,825.985$ kW}

Задача 14.

Дебитът на една водна турбина е $Q = 1\,000$ l/s, а напорът – $H = 80$ m. Да се определи к.п.д. на тази турбина, ако е известно, че мощността на шините на генератора е $P_G = 0.671$ MW, при к.п.д. на последния $\eta_G = 95\%$. { $\eta_T = 0.9$ }

Задача 15.

Определете типа на турбина със следните параметри: честота на въртене $n = 1\,000$ min⁻¹, напор $H = 800$ m и мощност на вала $P = 26$ MW. { $n_s = 37.8$ min⁻¹ → турбината е Пелтон.}

Задача 16.

Какъв тип е водна турбина с напор $H = 16$ m, мощност на вала $P = 40$ MW и честота на въртене $n = 128$ min⁻¹? { $n_s = 800$ min⁻¹ → турбината е осова.}

Задача 17.

Какъв тип е водна турбина със следните параметри: мощност на вала $P = 6\,400$ kW, честота на въртене $n = 300$ min⁻¹ и напор $H = 16$ m? { $n_s = 750$ min⁻¹ → турбината е осова.}

Задача 18.

Какъв тип е водна турбина със следните параметри: мощност на вала $P = 10\,000$ kW, честота на въртене $n = 250$ min⁻¹ и напор $H = 81$ m? { $n_s = 102.9$ min⁻¹, $P = 10$ MW → турбината е Францисова.}

Задача 19.

Какъв тип е водна турбина със следните параметри: приведена еднометрова честота на въртене $n_1 = 40 \text{ min}^{-1}$, приведен еднометров дебит $Q_1 = 40 \text{ l/s}$ и стойност на к.п.д. $\eta = 90.25\%$? $\{n_s = 23.8 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е Пелтонова.}\}$

Задача 20.

Определете стойността на дебита на осова турбина, ако са известни основният диаметър $D_1 = 4 \text{ m}$, диаметъра на главината $d = 1 \text{ m}$ и стойността на осовата съставляща на абсолютната скорост за средното сечение $c_z = 5 \text{ m/s}$. $\{Q = 58.9 \text{ m}^3/\text{s}\}$

Задача 21.

Какъв тип е водна турбина със следните външни параметри: напор $H = 16 \text{ m}$, ефективна мощност $P = 256 \text{ kW}$ и честота на въртене $n = 500 \text{ min}^{-1}$? $\{n_s = 250 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е Францисова.}\}$

Задача 22.

Измерена е активна мощност на шините на генератор $P_G = 23 \text{ MW}$ при к.п.д. на същия $\eta_G = 97\%$. Да се определи дебита на турбината, ако са известни стойностите на напора $H = 260 \text{ m}$ и к.п.д. $\eta_T = 0.92$. $\{Q = 10.108 \text{ m}^3/\text{s}\}$

Задача 23.

Какъв тип е водна турбина със следните параметри: приведена еднометрова честота на въртене $n_1 = 90 \text{ min}^{-1}$, приведен еднометров дебит $Q_1 = 6\,400 \text{ l/s}$ и стойност на к.п.д. $\eta = 90.25\%$? $\{n_s = 677.35 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е осова.}\}$

Задача 24.

Измерена е активна мощност на шините на генератор $P_G = 110 \text{ MW}$ при к.п.д. на хидроагрегата $\eta_A = 88\%$. Да се определи дебита на турбината, ако е известна стойността на напора $H = 200 \text{ m}$. $\{Q = 63.73 \text{ m}^3/\text{s}\}$

Задача 25.

Водна турбина със специфична честота на въртене $n_s = 16 \text{ min}^{-1}$ работи с напор $H = 860 \text{ m}$. Посочете типа на турбината и ефективната ѝ мощност, ако е известна стойността на честотата на въртене $n = 750 \text{ min}^{-1}$. $\{\text{Пелтон, } P = 9.871 \text{ MW}\}$

Задача 26.

Какъв тип е водна турбина със следните външни параметри: напор $H = 16 \text{ m}$, ефективна мощност $P = 900 \text{ kW}$ и честота на въртене $n = 1\,000 \text{ min}^{-1}$? $\{n_s = 937.5 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е осова.}\}$

Задача 27.

Какъв тип е водна турбина със следните външни параметри: напор $H = 81 \text{ m}$, ефективна мощност $P = 144 \text{ kW}$ и честота на въртене $n = 600 \text{ min}^{-1}$? $\{n_s = 29.6 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е Пелтонова.}\}$

Задачи

Задача 28.

В една ВЕЦ е инсталирана Пелтонова турбина. Тя работи с дебит $5 \text{ m}^3/\text{s}$, дава мощност на вала $25\,000 \text{ kW}$ при к.п.д. 90% . Да се определят хидравличните загуби в тръбопровода, ако стойността на геодезичния напор е 590 m . $\{h_v = 23.49 \text{ m}\}$

Задача 29.

На входа на дюзата на Пелтонова водна турбина е измерено надналягане $p = 5.2 \text{ MPa}$. Турбината е с една дюза и работи с дебит $Q = 0.8 \text{ m}^3/\text{s}$. Да се определи мощността на вала на турбината, ако е известна честотата на въртене ($n = 750 \text{ min}^{-1}$) и диаметърът на работното колело ($D_1 = 1.6 \text{ m}$) и се приеме, че в работните лопатки струята се извива на 180° . $\{P = 10.252 \text{ MW}\}$

Задача 30.

В една ВЕЦ са инсталирани две еднакви водни турбини, всяка от които работи с дебит $Q = 5 \text{ m}^3/\text{s}$ при стойност на к.п.д. в оптималния режим 90% . Общият напорен тръбопровод е прав, с дължина 2 km , диаметър $2\,400 \text{ mm}$ и коефициент на линейно съпротивление 0.02 . Да се определи инсталираната мощност в централата, ако геодезичният напор е 80 m . $\{P = 6.694 \text{ MW}\}$

Задача 31.

Разстоянието между ГВН и ДВН на една ВЕЦ е 600 m . В централата са инсталирани две турбини, работещи с общ напорен тръбопровод. При самостоятелна работа на една от тях е измерен напор $H_1 = 590 \text{ m}$. Да се определят напора и дебита при едновременна работа на двете турбини, ако е известна стойността на сумарния коефициент на съпротивление на напорния тръбопровод: $k_v = 0.123 \text{ s}^2/\text{m}^5$. $\{Q = 9.0166 \text{ m}^3/\text{s}, H = 560 \text{ m}\}$

Задача 32.

Разстоянието между ГВН и ДВН на една ВЕЦ е 450 m . В централата е инсталирана една водна турбина. Тя работи с дебит $Q = 2\,000 \text{ dm}^3/\text{s}$, честота на въртене $n = 600 \text{ min}^{-1}$ и к.п.д. $\eta = 90\%$. Да се определи типа на тази водна турбина, ако е известна стойността на сумарния коефициент на съпротивление на напорния тръбопровод: $k_v = 5 \text{ s}^2/\text{m}^5$. {Пелтон}

Задача 33.

Разстоянието между ГВН и ДВН на една ВЕЦ е 270 m . Напорният тръбопровод е прав с дължина $L = 1\,200 \text{ m}$ и диаметър $d = 2\,400 \text{ mm}$. В централата е инсталирана една Францисова турбина, която в оптималния си режим на работи с дебит $Q = 10 \text{ m}^3/\text{s}$. Да се определи ефективната мощност на турбината, ако е известна стойността на к.п.д. за този режим ($\eta = 92\%$) и коефициентът на линейно съпротивление на напорния тръбопровод ($\lambda = 0.04$). $\{P = 23.91 \text{ MW}\}$

Задача 34.

На шините на хидрогенератор е измерена активна мощност $P_G = 21\,500\text{ kW}$ при стойност на к.п.д. на хидроагрегата $\eta = 90.2\%$. Стойността на напора и ефективната мощност на водната турбина са съответно $H = 120\text{ m}$ и $P = 22\text{ MW}$. Да се определи стойността на к.п.д., дебита и хидравличната мощност на турбината за този режим на работа. $\{\eta_T = 0.923, Q = 20.255\text{ m}^3/\text{s}, P_h = 23\,836\text{ kW}\}$

Задача 35.

Стойностите на приведените еднометрови честота на въртене и дебит на една водна турбина са съответно $n_1^1 = 64\text{ min}^{-1}$ и $Q_1^1 = 160\text{ dm}^3/\text{s}$. През турбината за време $t = 10\text{ min}$ преминават $6\,000\text{ m}^3$. Да се определи основния диаметър на тази турбина, ако е известна честотата ѝ на въртене: $n = 500\text{ min}^{-1}$. $\{D_1 = 2\text{ m}\}$

Задача 36.

Стойността на приведения еднометров дебит на една Капланова турбина е $Q_1^1 = 1\,000\text{ l/s}$ при к.п.д. 90% . Геодезичният ѝ напор е 38 m , а хидравличните загуби в тръбопровода – 2 m . Да се определи ефективната мощност и основния диаметър на турбината, ако е известна стойността на дебита – $Q = 54\text{ m}^3/\text{s}$. $\{P = 20.335\text{ MW}, D_1 = 3\text{ m}\}$

Задача 37.

Манометърът на входа на реактивна водна турбина показва $M = 8\text{ mHg}$ ($\rho_{\text{Hg}} = 13\,550\text{ kg/m}^3$). Манометърът е разположен на два метра над оста на входното сечение. Разстоянието между ДВН и средата на изходното сечение е 4 m . Входното сечение на турбината е с кота 810 m , а котата на изходното е 805.6 m . Да се определи мощността на вала на турбината, ако е известно, че за един час през нея преминават $36\,000\text{ m}^3$ вода, а стойността на к.п.д. за този режим на работа е $\eta = 92\%$. $\{P = 9.997\text{ MW}\}$

Задача 38.

На шините на хидрогенератор е измерена активна мощност $P_G = 74.6\text{ MW}$. Генераторът е директно свързан с Пелтонова водна турбина, която работи с дебит $Q = 12\,500\text{ l/s}$ и напор $H = 690\text{ m}$. За този режим на работа стойността на к.п.д. на турбината е $\eta_T = 90\%$. Да се определи к.п.д. на генератора и на хидроагрегата. $\{\eta_G = 0.98, \eta_A = 0.882\}$

Задача 39.

Измерванията, направени по време на работа на една реактивна турбина, са показали следното: показание на манометъра $M = 4\text{ kgf/cm}^2$; показание на вакуумметъра $V = 50\text{ mmHg}$ ($\rho_{\text{Hg}} = 13\,550\text{ kg/m}^3$); разстояние между центъра на скалата на манометъра и точката на присъединяване на вакуумметъра $\Delta z = 2.5\text{ m}$; дебит $Q = 400\text{ dm}^3/\text{s}$. Да се определи ефективната мощност на турбината, ако е известно, че к.п.д. за този режим на работа е $\eta = 90\%$, а диаметрите на входа и изхода на турбината са съответно $d_1 = 0.5\text{ m}$ и $d_2 = 0.8\text{ m}$. $\{P = 152.9\text{ kW}\}$

Задача 40.

В една ВЕЦ са инсталирани две турбини, които работят с напор $H = 100$ m. Ефективната мощност на първата е $P = 36$ MW, а честотата на въртене $n = 300$ min⁻¹. Втората работи с дебит $Q = 14.36$ m³/s, честота на въртене $n = 500$ min⁻¹ и к.п.д. $\eta = 92\%$. Да се определи дали двете водни турбини са подобни. {Подобни са: $n_{s1} = n_{s2} = 180$ min⁻¹}

Задача 41.

На шините на хидрогенератор е измерена активна мощност $P_G = 21\,573$ kW при стойност на к.п.д на същия $\eta_G = 98\%$. Стойността на напора и дебита на водната турбина са съответно $H = 120$ m и $Q = 20$ m³/s. Да се определи стойността на к.п.д. и хидравличната мощност на турбината за този режим на работа. $\{P_h = 23\,512$ kW, $\eta_T = 0.936$ }

Задача 42.

Геодезичният напор на една ВЕЦ е 200 m. Дължината на напорния тръбопровод е 2 000 m при диаметър 1 000 mm и коефициент на линейно съпротивление 0.02. Да се определи мощността на инсталираната в централата турбина, ако е известно, че тя работи с дебит 2 m³/s при стойност на к.п.д. 90%. Покажете схема на системата. $\{P = 3\,296.9$ kW}

Задача 43.

Електромерът след трансформатора на една ВЕЦ е отчел 100 MW·h електроенергия след 120 минути работа на един хидроагрегат при един и същ режим на работа. Турбината е тип Францис и работи с напор 100 m при стойност на к.п.д. 91%. Да се определи дебита на турбината, ако са известни стойностите на к.п.д. на генератора (96%) и трансформатора (97.2%). $\{Q = 60$ m³/s}

Задача 44.

Да се определи честотата на въртене на турбина, работеща с дебит $Q = 12\,000$ l/s и напор $H = 120$ m при к.п.д. $\eta = 0.9$, чиято специфична честота на въртене за този режим е $n_s = 94.5$ min⁻¹. $\{n = 333$ min⁻¹}

Задача 45.

Геодезичният напор на една ВЕЦ е 810 m. Напорният тръбопровод е прав с дължина $L = 2\,500$ m и диаметър $d = 800$ mm (коефициентът на линейно съпротивление $\lambda = 0.05$). На шините на генератора е измерена активна мощност $P = 6.38$ MW при дебит на турбината $Q = 1$ m³/s. Да се определи к.п.д. на турбината, ако е известно, че к.п.д. на генератора е $\eta_G = 97\%$. $\{\eta_T = 86\%\}$

Задача 46.

Напорният тръбопровод на една ВЕЦ е с диаметър 2 m, като средната скорост на течението на входа на централата е 2 m/s. В централата има инсталирани две еднакви турбини, които работят с напор $H = 500$ m при стойност на к.п.д. 92%. Да се определи ефективната мощност на всяка турбина. $\{P = 14.172$ MW}

Задача 47.

Две ВЕЦ работят в каскада, като долния басейн на първата се явява горен басейн на втората. Във всяка от тях е инсталирана по една турбина. Турбината в горната ВЕЦ дава с 20% по-голяма мощност от тази в долната при една и съща стойност на дебита и на к.п.д. Да се определят напорите на двете турбини, ако в двата напорни тръбопровода хидравличните загуби са съответно 5 m и 4 m, а разликата между нивата в най-горния басейн и най-долния е 185 m. $\{H_1 = 96 \text{ m}, H_2 = 80 \text{ m}\}$

Задача 48.

Да се определи напора на една реактивна водна турбина, ако на входа ѝ е измерено налягане 10 bar, разстоянието между оста на измервателния уред и ДВН е 3 000 mm, а скоростите на входното и изходното сечение на турбината са съответно 5 m/s и 200 cm/s. $\{H = 106.042 \text{ m}\}$

Задача 49.

Осова турбина работи с напор $H = 8 \text{ m}$ и дебит $Q = 20 \text{ m}^3/\text{s}$ при стойност на к.п.д. $\eta_T = 88\%$. Между турбината и генератора е монтиран мултипликатор, който увеличава честотата на въртене пет пъти, а стойността му на к.п.д. е $\eta_C = 95\%$. Да се определи мощността на шините на генератора, ако той работи с к.п.д. $\eta_G = 97\%$. $\{P_G = 1.272 \text{ MW}\}$

Задача 50.

Геодезичният напор на една ВЕЦ е $H' = 180 \text{ m}$, а хидравличните загуби в тръбопровода $h_v = 10 \text{ m}$. Да се определи к.п.д. на турбината, ако тя работи с дебит $Q = 850 \text{ l/s}$ и дава мощност на вала $P = 1.276 \text{ MW}$. $\{\eta = 90\%\}$

Задача 51.

Геодезичният напор на една ВЕЦ е $H' = 110 \text{ m}$. В централата е инсталирана Францисова турбина, която работи с дебит $Q = 5 000 \text{ l/s}$. Да се определи мощността на шините на генератора, ако са известни стойностите на к.п.д. на турбината ($\eta_T = 90\%$) и на генератора ($\eta_G = 96\%$), както и хидравличните загуби в напорния тръбопровод ($h_v = 6 \text{ m}$). $\{P_G = 4.406 \text{ MW}\}$

Задача 52.

Водна турбина работи с напор 100 m. За 10 минути през нея преминават 600 m^3 вода. Да се определи мощността на вала на турбината, ако е известна стойността на к.п.д. за този режим на работа (90%). $\{P = 882.6 \text{ kW}\}$

Задача 53.

В една малка ВЕЦ се предвижда да бъде инсталирана водна турбина с дебит 400 l/s и напор 150 m. Турбината ще работи в оптималния си режим с к.п.д. 90%. Фирмата доставчик предлага хидроагрегат с Пелтонова турбина на цена 195 410 €. Да се определи стойността на специфичните капиталовложения. $\{369 \text{ €/kW}\}$

Задача 54.

Оригинална водна турбина е изработена по модел с диаметър на работното колело $D_{1M} = 400 \text{ mm}$, изпитан при напор $H_M = 3 \text{ mH}_2\text{O}$ и имащ к.п.д. $\eta_M = 0.88$. Да се определи к.п.д. на оригиналната турбина, ако основният ѝ диаметър е $D_1 = 2.5 \text{ m}$ и работи с напор $H = 86 \text{ m}$. $\{\eta = 92.41\%\}$

Задача 55.

Да се определи мощността на вала на водна турбина, ако се знае че: к.п.д. е $\eta = 0.9$, дебитът е $Q = 2 \text{ m}^3/\text{s}$ и нето падът е $H = 6 \text{ mHg}$ ($\rho_{\text{Hg}} = 13\,600 \text{ kg/m}^3$). Да се определи типът на турбината, ако честотата на въртене е $n = 600 \text{ min}^{-1}$. $\{P = 1\,440 \text{ kW}, n_s = 92.85 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е Францисова.}\}$

Задача 56.

Да се определи мощността на вала на водна турбина, ако се знае че: к.п.д. е $\eta = 0.9$, дебитът е $Q = 10 \text{ m}^3/\text{s}$ и нето падът е $p = 10 \text{ E}+5 \text{ Pa}$. Да се определи типът на турбината, ако честотата на въртене е $n = 500 \text{ min}^{-1}$. $\{P = 9 \text{ MW}, n_s = 146.38 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е Францисова.}\}$

Задача 57.

Да се определи типът на водна турбина за която е известно че: дебитът е $Q = 800 \text{ l/s}$, нето падът е $H = 20 \text{ mHg}$ ($\rho_{\text{Hg}} = 13\,600 \text{ kg/m}^3$), честотата на въртене е $n = 300 \text{ min}^{-1}$ и к.п.д. е $\eta = 0.8$. $\{n_s = 11.22 \text{ min}^{-1} \rightarrow \text{турбината е Пелтонова.}\}$

Задача 58.

Водна турбина тип Францис при напор $H = 100 \text{ m}$ и стойност на к.п.д. $\eta = 90\%$ дава мощност на вала $P = 1 \text{ MW}$. Да се определят стойностите на дебита и коефициента на бързоходност на турбината за този режим на работа, ако е известна честотата на въртене $n = 1\,000 \text{ min}^{-1}$. $\{Q = 10 \text{ m}^3/\text{s}, n_s = 100 \text{ min}^{-1}\}$

Задача 59.

Приведена еднометрова честота на въртене на една моделна турбина с основен диаметър $D_1 = 500 \text{ mm}$ е $n_1 = 87 \text{ min}^{-1}$. Да се определи честотата на въртене на оригиналната турбина, която работи с напор $H = 133 \text{ m}$ при коефициент на геометрично подобие $k_L = 4$. $\{n = 501.67 \text{ min}^{-1}\}$

Задача 60.

Приведеният еднометров дебит на една моделна турбина е $Q_1 = 995 \text{ dm}^3/\text{s}$. Да се определи диаметъра на оригиналната турбина, която работи с напор $H = 43 \text{ m}$, ако за една минута през тази турбина преминават $5\,400 \text{ m}^3$ вода. $\{D_1 = 3.714 \text{ m}\}$

Задача 61.

Геодезичният напор на една ВЕЦ е $H' = 120 \text{ m}$. В централата е инсталирана Францисова турбина, която при дебит $Q = 5\,000 \text{ l/s}$ дава мощност на вала $P = 5\,190 \text{ kW}$. Да се определят хидравличните загуби в тръбопровода, ако к.п.д. на турбината е $\eta = 92\%$. $\{h_v = 4.95 \text{ m}\}$

Задача 62.

В една малка ВЕЦ са инсталирани две двукратни турбини. При напор $H = 58$ m и дебит $Q = 200$ l/s, коефициентът на полезно действие на едната турбина е $\eta = 80\%$. Да се определят специфичните капиталовложения за двете турбини, ако за тях е заплатена сумата 66 000 лева. $\{K = 420.6$ лв/kW $\}$

Задача 63.

Да се определи теоретичната стойност на разгонната честота на въртене на Пелтонова турбина с четири дюзи, ако са известни стойностите на напора $H = 429.9$ m, на основния диаметър $D_1 = 2$ m и на скоростния коефициент на струята $k_c = 0.98$. $\{n_p = 859.32$ min $^{-1}$ $\}$

Задача 64.

Да се определи стойността на дебита на Пелтонова турбина с две дюзи, която работи с напор $H = 510$ m и има диаметър на струята $d = 100$ mm, ако скоростният коефициент на струята е $k_c = 0.98$. $\{Q = 1.54$ m ^{3} /s $\}$

Задача 65.

Да се определи дебитът на водна турбина, за която е известно, че по време на работа: показанието на манометъра е $M = 12$ atm, показанието на вакуумметъра $V = 150$ mmHg, разстоянието между оста на циферблата на манометъра и приложената точка на вакуумметъра е $\Delta z = 2.0$ m, скоростите в сеченията на присъединяване на манометъра и вакуумметъра са еднакви, мощността на вала на турбината е $P = 6$ 000 kW и за този режим на работа к.п.д. е $\eta = 80\%$. $\{Q = 5.974$ m ^{3} /s $\}$

Задача 66.

Да се определи мощността на вала на водна турбина, за която са измерени: к.п.д. $\eta = 0.8$, дебит $Q = 3$ 000 l/s, показание на манометъра $M = 50$ atm, показание на вакуумметъра $V = 100$ mmHg, разстояние от чувствителния елемент на манометъра до точката на присъединяване на вакуумметъра $\Delta z = 2.0$ m, ако диаметрите в точките на присъединяване на манометъра и вакуумметъра са еднакви. $\{P = 12.238$ MW $\}$

Задача 67.

Да се определи типа и мощността на вала на водна турбина, ако са известни: к.п.д. $\eta = 0.9$, дебитът $Q = 5$ 000 l/s, нето падът $H = 13$ mHg и честотата на въртене $n = 428$ min $^{-1}$. $\{P = 7.802$ MW, $n_s = 58.64$ min $^{-1}$ $\rightarrow$ турбината е Пелтонова с шест дюзи. $\}$

Задача 68.

Да се определи смукателната височина на реактивна водна турбина, която работи с нетен пад $H = 150$ m и има кавитационен коефициент $\sigma = 0.08$. Турбината е монтирана 600 m над морското равнище, а температурата на водата е $t = 20^\circ\text{C}$. $\{H_s = -10.5$ m $\}$

Задача 69.

Водна турбина при напор $H = 242$ m работи със специфична честота на въртене $n_s = 77$ min $^{-1}$ и приведена еднометрова честота на въртене $n_1^* = 60$ min $^{-1}$. Да се определи основният ѝ диаметър, ако ефективната ѝ мощност е $P = 60$ MW. $\{D_1 = 3.11$ m $\}$

Задача 70.

Водна турбина с основен диаметър $D_1 = 2$ m работи със специфична честота на въртене $n_s = 77 \text{ min}^{-1}$ и приведена еднометрова честота на въртене $n_1^1 = 64 \text{ min}^{-1}$. Да се определи ефективната ѝ мощност, ако е известен напора $H = 260$ m. $\{P = 24\,274 \text{ kW}\}$

Задача 71.

Стойността на специфичната честота на въртене на една водна турбина е $n_s = 25 \text{ min}^{-1}$. Известни са още стойността на напора $H = 797$ m и дебита $Q = 2.83 \text{ m}^3/\text{s}$. Да се определи мощността на вала на турбината и честотата на въртене, ако за този режим на работа стойността на к.п.д. е $\eta = 90\%$. $\{P = 19\,907 \text{ kW}, n = 750 \text{ min}^{-1}\}$

Задачи

Задача 72.

Да се намери ъгъла на входа на работна лопатка от турбина Францис, за която е известно че: честотата на въртене е $n = 600 \text{ min}^{-1}$, нето падът е $H = 100$ m, дебитът през турбината е $Q = 3\,000 \text{ l/s}$, основният диаметър е $D_1 = 1$ m, височината при входа на работното колело е $B_1 = 150$ mm, хидравличният коефициент на полезно действие е $\eta_h = 95\%$ и изтичането от работното колело е радиално. $\{\beta_1 = 74^\circ 32' 10.48''\}$

Задача 73.

При честота на въртене $n = 500 \text{ min}^{-1}$ напорът на една Пелтонова турбина е $H = 720$ m. Да се определи броят на дюзите на тази турбина, ако стойността на к.п.д. в оптималния ѝ режим на работа е $\eta = 90\%$, а протичащият дебит е $Q = 12.5 \text{ m}^3/\text{s}$. $\{z_d = 4\}$

Задача 74.

Дебитът на една Пелтонова турбина с шест дюзи е $Q = 18 \text{ m}^3/\text{s}$. Диаметърът на струята е $d_o = 190$ mm, честотата на въртене е $n = 360 \text{ min}^{-1}$, скоростният коефициент е $k_c = 0.98$ и к.п.д. е $\eta = 0.9$. Да се определи приведения еднометров дебит и специфичната честота на въртене, ако приведената еднометрова честота на въртене е $n_1^1 = 40 \text{ min}^{-1}$. $\{Q_1^1 = 0.101 \text{ m}^3/\text{s}, n_s = 25.13 \text{ min}^{-1}\}$

Задача 75.

Моделна водна турбина с основен диаметър $D_{1m} = 400$ mm, изпитана при напор $H_m = 20$ m, в оптималния си режим на работа се характеризира със следните параметри: приведена еднометрова честота на въртене $n_{1m}^1 = 65 \text{ min}^{-1}$, приведен еднометров дебит $Q_{1m}^1 = 160 \text{ dm}^3/\text{s}$ и коефициент на полезно действие $\eta_m = 0.9$. Да се определи мощността и бързоходността на оригиналната турбина, която има основен диаметър $D_1 = 2$ m и ще работи с напор $H = 250$ m. $\{P = 24\,140 \text{ kW}, n_s = 82.431 \text{ min}^{-1}\}$

Задача 76.

Пелтонова турбина с основен диаметър на работното колело $D_1 = 2$ m, брой на дюзите $z_d = 4$ и диаметрово отношение $m = 11.5$ работи при напор $H = 760$ m и честота на въртене $n = 333$ min⁻¹. Да се определят приведения еднометров дебит, мощността и специфичната честота на въртене на турбината, ако скоростния коефициент е $k_{c1} = 0.98$, а к.п.д. в номиналния режим е $\eta = 90\%$. $\{Q_1^1 = 0.103$ m³/s, $P = 76$ 260 kW, $n_s = 23.045$ min⁻¹}

Задача 77.

Водна турбина тип Пелтон с четири дюзи има основен диаметър $D_1 = 2$ m и работи с честота на въртене $n = 600$ min⁻¹. Работната лопатка е с ъгъл на входа $\beta_1 = 10^\circ$, а относителната скорост е $w_1 = 65$ m/s. Да се определи мощността на турбината, ако се пренебрегне скоростта на изхода на работната лопатка ($c_2 = 0$), а стойностите на обемния, механичния и хидравличния к.п.д. са съответно $\eta_Q = 0.99$, $\eta_m = 0.97$ и $\eta_H = 0.94$. $\{P = 104.794$ MW}

Задача 78.

Турбина Францис с основен диаметър $D_1 = 2$ m и честота на въртене $n = 500$ min⁻¹ има ъгъл на входа на лопатката $\beta_1 = 70^\circ$. Приведената еднометрова честота на въртене е $n_1^1 = 64$ min⁻¹, а хидравличният к.п.д. е $\eta_H = 0.95$. Да се определи ъгъла на течението на изхода от направляващия апарат, ако се приеме меридианно изтичане от работното колело. $\{\alpha_0 = 29^\circ 25' 53.29''\}$

Задача 79.

Циркулацията на изхода на направляващия апарат на една реактивна турбина с честота на въртене $n = 600$ min⁻¹, дебит $Q = 114$ dm³/s, к.п.д. $\eta = 0.9$ и хидравличен к.п.д. $\eta_H = 0.95$ е $\Gamma = 14.5$ m²/s. Да се определи типа на турбината, ако за средната токова линия на изхода на работното колело: диаметърът е $D_{2av} = 0.182$ m, ъгълът на лопатката е $\beta_{2av} = 24^\circ$, а меридианната скорост е $c_{m2av} = 2.3$ m/s. $\{n_s = 78.085$ min⁻¹ → турбината е Францисова.}

Задача 80.

Осова турбина с дебит $Q = 552$ m³/s, честота на въртене $n = 51.7$ min⁻¹ има основен диаметър $D_1 = 9.3$ m и диаметър на главината $d_b = 3.25$ m. Ъглите на входа и изхода на средното сечение ($D_{av} = 6.6$ m) са съответно $\beta_1 = 60^\circ$ и $\beta_2 = 28^\circ$. Да се определи мощността на турбината, ако хидравличният и к.п.д. е $\eta_H = 94\%$, а пълният – $\eta = 90\%$. $\{P = 113.922$ MW}

Задача 81.

Турбина в една ВЕЦ работи с дебит $Q = 10$ m³/s и мощност на вала $P = 23$ MW при к.п.д. $\eta = 87\%$. Да се определи смукателната височина на турбината, ако коефициентът на кавитация на инсталацията е $\sigma_v = 0.033$, налягането на насищане на водните пари е $p_t = 1.74$ kPa, а барометричното налягане е $B = 710$ mmHg. $\{H_s = 0.582$ m}

Задача 82.

След пресмятането на меридианното скоростно поле е установено, че за средната токова линия на работното колело на Францисова турбина меридианната скорост на входа е $c_{1m} = 3.6 \text{ m/s}$, на изхода – $c_{2m} = 3.2 \text{ m/s}$, като диаметъра на входа е $D_{1av} = 345 \text{ mm}$, на изхода – $D_{2av} = 257 \text{ mm}$, а ъглите на входа и изхода са съответно $\beta_1 = 65^\circ$ и $\beta_2 = 23^\circ$. Да се определи хидравличният к.п.д. на турбината, ако напорът ѝ е $H = 10 \text{ m}$, основният диаметър – $D_1 = 350 \text{ mm}$, а приведената еднометрова честота на въртене е $n_1^1 = 66 \text{ min}^{-1}$. $\{\eta_H = 0.959\}$

Задача 83.

Разстоянието между ГВН и ДВН на една ВЕЦ е 73.4 m. Турбините в тази ВЕЦ имат основен диаметър $D_1 = 6.3 \text{ m}$. Номиналният им режим на работа се характеризира със следните параметри: приведена еднометрова честота на въртене $n_1^1 = 78.5 \text{ min}^{-1}$, приведен еднометров дебит $Q_1^1 = 1\,150 \text{ m}^3/\text{s}$ и к.п.д. $\eta = 0.9$. Общият коефициент на съпротивление на напорния тръбопровод е $k_v = 7.3 \text{ E-5 s}_2/\text{m}^5$. Да се определи мощността и специфичната честота на въртене на турбината при самостоятелната ѝ работа. $\{P = 204\,861.594 \text{ kW}, n_s = 250.09 \text{ min}^{-1}\}$

Задача 84.

Да се определи теоретичната стойност на граничната честота на въртене на вертикална Пелтонова турбина с четири дюзи, дебит $Q = 12.5 \text{ m}^3/\text{s}$, диаметър на струята $d_o = 185 \text{ mm}$, приведен еднометров дебит $Q_1^1 = 94.687 \text{ l/s}$ и скоростен коефициент $k_{c1} = 0.98$ (данните се отнасят за номиналния режим на работа). $\{n_p = 1\,000 \text{ min}^{-1}\}$

Задача 85.

Бавноходна Францисова турбина има основен диаметър $D_1 = 2 \text{ m}$. В номиналния режим на работа средната скорост на изхода на направляващия апарат е $c_o = 47.2 \text{ m/s}$ при ъгъл на изхода на направляващите лопатки $\alpha_o = 15^\circ$. Височината на направляващите лопатки е $b_o = 150 \text{ mm}$, а изходящият им диаметър е $D_o = 2.1 \text{ m}$. Да се определи дебита и честотата на въртене на турбината, ако входящия ъгъл на работните лопатки е $\beta_1 = 61^\circ$. $\{Q = 12.089 \text{ m}^3/\text{s}, n = 500 \text{ min}^{-1}\}$

Задача 86.

Меридианните скорости за средното сечение на входа и изхода на работните лопатки на една моделна Францисова турбина са съответно $c_{1m} = 4 \text{ m/s}$ и $c_{2m} = 2.4 \text{ m/s}$, а радиусите $R_1 = 200 \text{ mm}$ и $R_2 = 65 \text{ mm}$. Да се определят ъглите на входа и на изхода на работните лопатки, ако честотата на въртене е $n = 500 \text{ min}^{-1}$, като за оптималния режим на работа хидравличният к.п.д. е $\eta_H = 0.95$, а хидравличните загуби са $\Delta H = 0.5 \text{ m}$. $\{\beta_1 = 68^\circ 30' 4.21'', \beta_2 = 35^\circ 11' 26.4488''\}$

Задача 87.

На шините на генератор на Францисова турбина с основен диаметър $D_1 = 2 \text{ m}$ е измерена мощност $P_G = 21.2 \text{ MW}$, при к.п.д. на генератора $\eta_G = 0.96$. Да се определи напора, дебита и честотата на въртене на турбината, ако приведените еднометрови честота на въртене и дебит са съответно $n_1^1 = 65 \text{ min}^{-1}$ и $Q_1^1 = 160 \text{ dm}^3/\text{s}$, а специфичната честота на въртене е $n_s = 80 \text{ min}^{-1}$. $\{n = 500 \text{ min}^{-1}, H = 236.686 \text{ m}, Q = 9.846 \text{ m}^3/\text{s}\}$

Задача 88.

Вертикална Пелтонова турбина с шест дюзи има основен диаметър $D_1 = 2.69$ m при диаметрово отношение $m = 11$. В номиналния режим на работа скоростта на струята е $c_1 = 92$ m/s, а к.п.д. е $\eta = 0.9$. Да се определи ефективната мощност на турбината, ако се знае, че приведената еднометрова честота на въртене е $n_{1p}^1 = 72$ min⁻¹. { P 136.278 MW}

Задача 89.

Осова турбина с честота на въртене $n = 71.5$ min⁻¹ и дебит $Q = 750$ m³/s има основен диаметър $D_1 = 9.5$ m и втулково отношение $d_s = 0.45$. За средното сечение ($R_{av} = 3.6$ m) ъгълът на изхода на работните лопатки е $\beta_2 = 30^\circ$. Да се определи к.п.д. на дифузора, ако общите загуби в него са $h_{dt} = 2$ m. { $\eta_{dt} = 0.7955$ }

Задача 90.

При изпитване на моделна турбина в определен режим на работа са направени следните измервания: показание на манометъра $M = 2$ kgf/cm², показание на вакуумметъра $V = 20$ cmH₂O, дебит $Q = 150$ l/s. Разстояние от оста на манометъра до точката на присъединяване на вакуумметъра е $\Delta z = 0.5$ m, диаметърът на входа на спиралната камера, където е присъединен манометъра е $d_{sc} = 250$ mm, а диаметърът в точката на присъединяване на вакуумметъра е $d_{dt} = 500$ mm. Балансовите изследвания за този режим на работа са показали следното: хидравлични загуби $\Delta H = 1$ m, обемни загуби $\Delta Q = 3$ l/s, относителни дискови загуби $\zeta_d = 0.01$, относителни механични загуби $\zeta_m = 0.015$. Да се определи к.п.д. на турбината. { $\eta = 0.91$ }

Задача 91.

При изпитване на моделна турбина в определен режим на работа са направени следните измервания: показание на манометъра $M = 2$ kgf/cm², показание на вакуумметъра $V = 20$ cmH₂O, дебит $Q = 150$ l/s, честота на въртене $n = 600$ min⁻¹, въртящ момент на вала $T = 45.6$ kgf·m. Разстояние от оста на манометъра до точката на присъединяване на вакуумметъра е $\Delta z = 0.5$ m, диаметърът на входа на спиралната камера, където е присъединен манометъра е $d_{sc} = 250$ mm, а диаметърът в точката на присъединяване на вакуумметъра е $d_{dt} = 500$ mm. Балансовите изследвания за този режим на работа са показали следното: обемни загуби $\Delta Q = 3$ l/s, относителни дискови загуби $\zeta_d = 0.01$, относителни механични загуби $\zeta_m = 0.015$. Да се определи хидравличния к.п.д. и типа на турбината. { $\eta_H = 0.9452$, $n_s = 70.136$ min⁻¹ → турбината е Францисова.}